

Finansdepartementet
Fi.remissvar@regeringskansliet.se
Er referens: Fi2019/03441/SFÖ

Betänkandet Med tillit följer bättre resultat (SOU 2019:43)

Arbetsgivarverket har erhållit rubricerade betänkande och utgår i sitt yttrande från ett statligt arbetsgivarpolitiskt perspektiv. Tillitsdelegationen lämnar i betänkandet förslag och rekommendationer till stöd för tillitsbaserad styrning och ledning i staten.

Arbetsgivarverket delar uppfattningen att en framgångsrik verksamhetsutveckling förutsätter en tillitsfull och kontinuerlig dialog mellan chef och medarbetare till gagn för såväl medborgare som andra avnämare.

I betänkandet föreslås att Arbetsgivarverket ska tillhandahålla stöd till regeringens myndigheter avseende tillitsbaserad styrning och ledning. Arbetsgivarverket tillhandahåller redan idag stöd till myndigheterna avseende information, rådgivning och utbildning inom arbetsgivarområdet. Detta stöd sker på uppdrag av myndigheterna genom beslut och inriktning av Arbetsgivarverkets styrelse. Denna modell för styrning och ledning har beslutats av riksdagen (proposition 1992/93:100 bil.8, betänkande 1992/93 AU 10, rskr 1992/93:205).

Styrning och ledning av statlig arbetsgivarpolitik

Statlig arbetsgivarpolitik är en del av förvaltningspolitiken och utgår från den statliga värdegrunden och regeringens förvaltningspolitiska mål. Ansvar för arbetsgivarpolitiken är som redovisats delegerat från riksdag och regeringen till respektive myndighet. Myndigheterna är enligt myndighetsförordningen bland annat ansvariga för att de statsanställda är väl förtrodda med målen för verksamheten samt för att skapa goda arbetsförhållanden och ta till vara och utveckla de anställdas kompetens och erfarenhet. Regeringen följer upp den delegerade arbetsgivarpolitiken, bland annat genom resultatdialoger med respektive myndighet.

Myndighetscheferna har genom den arbetsgivarpolitiska delegeringen en stor frihet att forma och ta ansvar för verksamheten. Den ger också möjligheter att anpassa arbetsgivarpolitiken till den egna verksamhetens krav.

Av delegeringen följer också en skyldighet att i samverkan med Arbetsgivarverket och övriga myndigheter utveckla och samordna den statliga arbetsgivarpolitiken genom gemensamma prioriteringar.

Tillitsdelegationens förslag om att Arbetsgivarverket ska tillhandahålla föreslaget stöd

I betänkandet föreslås Arbetsgivarverket få i uppdrag att tillhandahålla stöd riktat till regeringens myndigheter. Arbetsgivarverket vill därför översiktligt redogöra för verkets särskilda ställning samt varför det är mindre lämpligt mot bakgrund av riksdagens beslut att ge ett direkt uppdrag till Arbetsgivarverket. Arbetsgivarverket vill samtidigt föreslå en alternativ hantering av tillitsdelegationens förslag.

Arbetsgivarverkets ställning

Arbetsgivarverket är sedan 1994 etablerat som en från regeringen fristående arbetsgivarorganisation bland såväl övriga arbetsgivarorganisationer som arbetsstagarorganisationer. Arbetsgivarverket har därigenom ett jämbördigt, väl organiserat och även informellt och förtroendefullt samarbete med berörda parter på arbetsmarknaden. En förutsättning för detta samarbete är dock att övriga parter på arbetsmarknaden vet att Arbetsgivarverket är de statliga arbetsgivarnas företrädare och att verket har en fristående ställning till regeringen i arbetsgivarpolitiska frågor. En ökad osäkerhet kring Arbetsgivarverkets ställning i förhållande till regeringen skulle kunna rubba förutsättningarna för detta samarbete.

Arbetsgivarverkets fristående ställning gentemot regeringen har inte bara en påverkan på förhållandet till andra parter på arbetsmarknaden. Det påverkar också Arbetsgivarverkets förhållande till de statliga myndigheterna som medlemmar. Det är medlemmarna som styr Arbetsgivarverket – inte tvärt om. Det innebär i praktiken att Arbetsgivarverket inte har eller bör ha instrument eller medel som styr myndigheterna genom att specifikt tala om hur de ska agera.

Förslag till alternativ hantering av en tillitsbaserad styrning och ledning inom befintlig förvaltningsmodell

Arbetsgivarverket uppfattning är att regeringen både kan och bör använda den befintliga förvaltningsmodellens struktur och organisering för att åstadkomma den tillitsbaserade styrning och ledning som regeringen eftersträvar.

I budgetpropositionen redovisas årligen utvecklingen för området Statlig arbetsgivarpolitik, dels utifrån regeringens mål om en samordnad statlig arbetsgivarpolitik som säkerställer att kompetens finns för att nå verksamhetens mål, och dels regeringens delmål för de statliga arbetsgivarna. Arbetsgivarverket menar att det skulle kunna vara lämpligt för regeringen att inlemma det som statliga verksamheter ska präglas av avseende tillitsbaserad styrning och ledning i

den redan inarbetade förvaltningsmodellen, genom att formulera delmål i respektive myndighets regleringsbrev, alternativt som ett övergripande delmål för verksamhetsområdet statliga arbetsgivarfrågor. På så sätt tydliggörs varje enskild myndighets ansvar, samtidigt som den svenska förvaltningsmodellen med en delegerad arbetsgivarpolitik upprätthålls. Utvecklingen av respektive myndighets tillitsbaserade styrning och ledning kan därmed på lämpligt sätt följas upp vid den årliga resultatdialogen mellan respektive departement och myndighet.

Övergripande metod- och kunskapsstöd för tillitsbaserad styrning och ledning
Arbetsgivarverket vill framhålla att det finns etablerade organ inom statlig förvaltning som i nuläget tillhandahåller stöd avseende tillitsbaserad styrning och ledning. Det finns bland regeringens myndigheter tillgång till forskning och kompetens som kan användas. Som exempel kan nämnas Förvaltningshögskolan vid Göteborgs universitet och Förvaltningsakademin vid Södertörns Högskola.

Vidare främjar och samordnar Statskontoret redan arbetet med en god förvaltningskultur i staten och behandlar därmed närliggande frågor. Detta då en god förvaltningskultur i grund och botten är en fråga om förtroende och tillit, både inom och för statsförvaltningen.

Om regeringen bedömer att det erfordras ytterligare forskning och kunskapsutveckling kan uppdrag läggas på något av dessa lärosäten. Vidare kan Statskontoret ges i uppdrag att ge stöd till regeringkansliet avseende uppföljning av myndigheternas arbete med tillitsbaserad styrning och ledning inför regeringkansliets resultatdialoger.

Övriga synpunkter

Av betänkandet framgår att Tillitsdelegationen, när de fortsatte sitt uppdrag i enlighet med tilläggsdirektivet 2017:119, utgick från den problembild och de lösningar i form av principer som delegationen funnit giltiga för välfärdssektorn inom kommuner och landsting. En problemanalys utifrån en statlig kontext genomfördes inte då delegationens bedömning var att de vägledande principerna skulle svara mot de statliga verksamheternas utmaningar.

Arbetsgivarverket vill uppmärksamma att de förslag delegationen lägger fram för statlig sektor bygger på slutsatser och lösningar framtagna för att råda bot på de problemområden som identifierats inom ramen för delegationens inledande uppdrag gentemot kommunal och regional sektor (tidigare landsting).

Det finns förvisso delvis liknande utmaningar inom kommuner och statlig förvaltning men också mycket stora skillnader, inte minst med tanke på de statliga verksamheternas struktur och inriktning är avsevärt mer heterogena än den kommunala förvaltningen.

Arbetsgivarverket vill sammanfattningsvis avseende detta remissvar, citera en förstudie om Arbetsgivarverket och det delegerade arbetsgivaransvaret skriven av riksdagens revisorer (1999/2000:21); ”Arbetsgivarverkets ställning är en integrerad del i modellen med delegerat arbetsgivaransvar. Verket ska vara fristående från regering och riksdag. Statsmakterna ska därför i mindre grad än beträffande andra myndigheter bedöma eller ha synpunkter på arbetsgivarverkets inre arbete. Arbetsgivarverket blir vad medlemmarna gör det till. Om det föreligger problem med hur arbetsgivarpolitiken bedrivs måste kraven riktas mot myndigheterna”.

Beslut i detta ärende fattas av generaldirektör Gunnar Holmgren. I den slutliga handläggningen deltog kommunikationschef Lars Andrén, rådgivare Åsa Kälvegård, biträdande enhetschef Arbetsgivarutveckling Annina Kuylenstierna samt chef Arbetsgivarutveckling Åsa Krook, föredragande.

Gunnar Holmgren

Åsa Krook